

MATERIÁL NA ZASADNUTIE

obecného zastupiteľstva
obce Nižná Slaná

Číslo materiálu: 04/2024/11.1
Na rokovanie dňa: 24. 6. 2024
K bodu rokovania: 11. Strategické dokumenty obce

Rozvojový plán obce Nižná Slaná na roky 2024 – 2030

Predkladá: Tibor Jerga, starosta obce
Spracovala: Mgr. Renáta Geldová, rozvojový pracovník plánovania
Obsah materiálu:
1. Dôvodová správa
2. Rozvojový plán obce Nižná Slaná

Návrh na uznesenie:

Obecné zastupiteľstvo v Nižnej Slanej uznesením číslo:

04/2024/11.1

A. prerokovalo

návrh Rozvojového plánu obce Nižná Slaná na roky 2024 – 2030 v rámci Národného projektu Rozvojové tímy I. ktorý je komplexným a strategickým dokumentom identifikujúcim potreby obce, stanovuje ciele a stratégie na zlepšenie životných podmienok obyvateľov a rozvoj obce ako celku.

B. schvaľuje

Rozvojový plán obce Nižná Slaná na roky 2024 – 2030 v rámci Národného projektu Rozvojové tímy I. vo verzii 1.0.

MATERIÁL NA ZASADNUTIE

obecného zastupiteľstva
obce Nižná Slaná

Dôvodová správa

Obec Nižná Slaná je otvorená všetkým výzvam a príležitostiam, ktoré prispievajú k rozvoju našej spoločnosti a skvalitneniu životnej úrovne našich občanov.

Obec aktívne pracuje na zlepšení všetkých oblastí života. Okrem zabezpečenia technickej a rozvoja občianskej vybavenosti je obec tiež zapojená do Národného projektu Rozvojové tímy I (*d'alej len „NP RT I.“*), a to s účinnosťou od 16. októbra 2023. Cieľom projektu je zabezpečiť vzájomnú previazanosť tzv. mäkkých aktivít v oblasti vzdelávania, bývania, zamestnanosti a protirómskeho rasizmu s tzv. tvrdými aktivitami, zameranými na nevyhnutné infraštruktúrne opatrenia a investície potrebné na zlepšenie životnej úrovne celej obce (napr. výstavba a rekonštrukcia vodovodov, budovanie stokových sietí a čističky odpadových vôd (*d'alej len „ČOV“ a.p.*)). K povinným členom Rozvojového tímu (*d'alej len „RT“*), ktorí okrem kvalifikačných predpokladov musia spĺňať aj podmienku bezúhonnosti, patria: Rozvojový pracovník plánovania, Sociálny pracovník, Rozvojový pracovník pre pracovné poradenstvo, Rozvojový pracovník pre mládež, Rozvojový pracovník pre bývanie, Nenementorka a Nene.

RT sa podieľa na príprave a vyhotovení Rozvojového plánu obce (*d'alej len „RPO“*), ktorý je komplexným a strategickým dokumentom identifikujúcim potreby obce, stanovuje ciele a stratégie na zlepšenie životných podmienok obyvateľov a rozvoj obce ako celku. Tvorbe tohto dokumentu predchádzalo mapovanie, z ktorého vzišli demografické údaje o počte obyvateľov, údaje v oblasti vzdelania, bývania a zamestnania.

RPO vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje ich predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami na jej zabezpečenie. Konceptne a systémovo analyzuje súčasnosť a určuje budúcnosť rozvoja spolu s plánovanými investičnými projektami a finančným plánom na ich zabezpečenie. Súčasťou rozvojového plánu obce je aj akčný plán v prílohe tohto dokumentu. Veríme, že dokument prispeje k naplneniu strategických cieľov obce Nižná Slaná, a že bude plnohodnotným dokumentom k činnostiam, ktoré prispejú k rozvoju našej obce.

Rozvojový plán obce je súhrnným a dôležitým dokumentom, ktorý určuje smerovanie a priority rozvoja obce v nasledujúcom období. Po dôkladnom mapovaní obce a analýze zistených skutočností v oblasti vzdelania, zamestnanosti a bývania sa formulovali kľúčové ciele a opatrenia, ktoré si kladú za cieľ skvalitnenie života obyvateľov obce v nasledujúcom období.

Na spracovaní RPO bola nevyhnutná účasť verejnosti, aby požiadavky zahrnuté v tomto dokumente predstavovali čo najväčší záber potrieb, názorov a pripomienok všetkých obyvateľov obce. Aj preto sa na identifikáciu problémov v obci konalo komunitné fórum a štyri fokusové skupiny, kde sa po prvom, úvodnom stretnutí postupne rozoberali témy vzdelania, zamestnanosti, bývania a protirómskeho rasizmu. Výsledkom týchto stretnutí bolo vypracovanie swot analýz za každú spomínanú oblasť s jej silnými a slabými stránkami,

MATERIÁL NA ZASADNUTIE

obecného zastupiteľstva
obce Nižná Slaná

príležitosťami a ohrozeniami. Po dôkladnej analýze súčasného stavu sa prešlo k vytýčeniu najdôležitejších cieľov a priorít v obci vo vyššie spomínaných oblastiach záujmu a k sformulovaniu vízie obce Nižná Slaná pre rok 2030. V programovej časti dokumentu, koncepcne a chronologicky nadväzujúcej na strategickú časť, došlo k zostaveniu najdôležitejších opatrení a projektov, ktoré majú za cieľ zabezpečiť realizáciu programu rozvoja obce. Realizačná časť projektu zahŕňa jeho inštitucionálne a organizačné zabezpečenie potrebné pre úspešné naplnenie cieľov RPO s podrobným popisom činností jednotlivých zložiek samosprávy obce Nižná Slaná. Dôležitou a nevyhnutnou súčasťou RPO je aj finančný plán, ktorý predstavuje investície a výdavky potrebné na podporu a rozvoj sledovaných oblastí.

Je nevyhnutné uviesť, že realizácia RPO bude priebežne monitorovaná a hodnotená počas celého obdobia trvania jeho platnosti, aby sa tak zaistila a preverila účinnosť jednotlivých opatrení vedúcich k dosiahnutiu vytýčených cieľov.

Veríme, že RPO bude odrazovým mostíkom pre budúci rast a prosperitu obce Nižná Slaná a výraznou mierou prispeje k naplneniu cieľov a vízií, zahrnutých v jeho obsahu. Ďakujeme všetkým, ktorí sa podieľali na jeho tvorbe, ako aj na jeho budúcej realizácii v súčinnosti samosprávy obce, ÚSVRK SR a CRT

Financovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

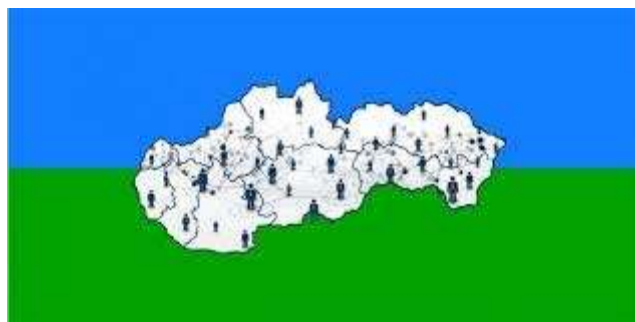

Rozvojový plán obce Nižná Slaná

2024 - 2030

v rámci Národného projektu Rozvojové tímy I. podporeného Európskym sociálnym fondom+

Verzia 1.0

Národný projekt Rozvojové tímy I, kód ITMS: 401406DNC5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) v rámci Programu Slovensko 2021-2027
<https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/sk>

Obsah rozvojového pránu obce

1 Úvod	str. 3
1.2 Prezentácia obce a jej základné údaje	str. 4
1.3 História obce	str. 4
1.4 Prírodné pomery	str. 8
1.5 Kvalita životného prostredia	str. 8
1.6 Ochrana ovzdušia	str. 8
1.7 Odpadové hospodárstvo	str. 8
1.8 Obyvateľstvo – demografická štruktúra (pohlavie, národnosť)	str. 9
1.9 Služby	str. 9
1.10 Zamestnanosť	str. 9
2 Zapojenie verejnosti do prípravy RPO prostredníctvom komunitných fór a fókusových skupín	str. 10
3 Analytická časť	str. 13
Analýza súčasného stavu	str.
SWOT analýzy	str.
4 Strategická časť	str. 18
Vízia, ciele a priority	str.
5 Programová časť	str. 19
Opatrenia a plánované projekty	str.
6 Realizačná časť	str. 22
Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie RPO	str.
Finančný plan	str.
7 Monitorovanie a hodnotenie	str. 25
Monitorovanie a hodnotenie	str.
8 Záver	str. 26
Zoznam literatúry a použitých skratiek	str. 27

1 Úvod

Obec Nižná Slaná je otvorená všetkým výzvam a príležitostiam, ktoré prispievajú k rozvoju našej spoločnosti a skvalitneniu životnej úrovne našich občanov.

Obec aktívne pracuje na zlepšení všetkých oblastí života. Okrem zabezpečenia technickej a rozvoja občianskej vybavenosti je obec tiež zapojená do Národného projektu Rozvojové tímy I (ďalej NP RT I), a to s účinnosťou od 16. októbra 2023. Cieľom projektu je zabezpečiť vzájomnú previazanosť tzv. mäkkých aktivít v oblasti vzdelávania, bývania, zamestnanosti a protirómskeho rasizmu s tzv. tvrdými aktivitami, zameranými na nevyhnutné infraštruktúrne opatrenia a investície potrebné na zlepšenie životnej úrovne celej obce (napr. výstavba a rekonštrukcia vodovodov, budovanie stokových sietí a čističky odpadových vôd - (ďalej ČOV) a.p.) K povinným členom Rozvojového tímu (ďalej RT), ktorí okrem kvalifikačných predpokladov musia spĺňať aj podmienku bezúhonnosti, patria: Rozvojový pracovník plánovania, Sociálny pracovník, Rozvojový pracovník pre pracovné poradenstvo, Rozvojový pracovník pre mládež, Rozvojový pracovník pre bývanie, Nenementorka a Nene.

RT sa podieľa na príprave a vyhotovení Rozvojového plánu obce (ďalej ROP), ktorý je komplexným a strategickým dokumentom identifikujúcim potreby obce, stanovuje ciele a stratégie na zlepšenie životných podmienok obyvateľov a rozvoj obce ako celku. Tvorbe tohto dokumentu predchádzalo mapovanie, z ktorého vzišli demografické údaje o počte obyvateľov, údaje v oblasti vzdelania, bývania a zamestnania.

RPO vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje ich predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami na jej zabezpečenie. Konceptne a systémovo analyzuje súčasnosť a určuje budúcnosť rozvoja spolu s plánovanými investičnými projektami a finančným plánom na ich zabezpečenie. Súčasťou rozvojového plánu obce je aj akčný plán v prílohe tohto dokumentu. Veríme, že dokument prispeje k naplneniu strategických cieľov obce Nižná Slaná, a že bude plnohodnotným dokumentom k činnostiam, ktoré prispievajú k rozvoju našej obce.

Spracovala: Mgr. Renáta Geldová a zamestnanci RT

1.2 Prezentácia obce a jej základné údaje

Tabuľka č.1: Prezentácia obce

Názov:	Rozvojový plán obce Nižná Slaná na 2024 – 2030
Územné vymedzenie:	obec Nižná Slaná
Územný plán obce:	Nie
Prvá písomná zmienka:	22.11.1363
Dátum schválenia RPO:	
Dátum platnosti:	od 12.6.2024 do 30.9.2030
Publikovaný verejne:	
Vypracoval:	Mgr. Renáta Geldová a zamestnanci Rozvojového tímu

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č.2: Základné údaje obce

Samosprávny kraj:	Košický
Okres:	Rožňava
Región:	Gemer
Nadmorská výška stredu obce:	360 m.n.m
Rozloha katastra:	18,94 km ² (1 894 ha)
Počet obyvateľov:	1250
Samosprávny kraj:	Košický
Starosta obce:	Tibor Jerga

Zdroj: vlastné spracovanie

1.3 História obce

Dňa 22. novembra 1363 datujeme výročie prvej písomnej zmienky o obci Nižná Slaná. Obec už stáročia patrí medzi banské osady na Gemeri. Meno dostala pravdepodobne od soľnej cesty, ktorá viedla z poľských miest Bochnie a Wieličky dolinou rieky Slanej už za čias Veľkomoravskej ríše. Soľ, ktorá sa privážala z poľských miest sa určitá čiastka z nej nechávala v dolnom – nižnom sklade. Tak vznikol prívlastok Nižná Slaná.

Roku 1474 obdržali Bebekovci od kráľa Mateja právo na slobodné dolovanie drahých kovov a železnej rudy, čím Nižná Slaná získava výsady - tzv. krupinské právo – aké v tej dobe aj iné významné mestá, napríklad Krupina, Štítnik či Rožňava.

V obci sa od nepamäti ťažili okrem železnej rudy aj drahé kovy. Predmetom záujmu bolo najmä striebro, rýdza ortuť alebo rumelka. Nižnú Slanú čiastočne zasiahla aj kolonizácia nemeckým obyvateľstvom, o čom svedčia mená niektorých našich občanov alebo aj niektoré chotárne názvy. V 15. storočí po Lipianskej bitke v roku 1434 prichádzajú do obce husiti (bratříci). Využívajú kostol a hrad Muránčok, ktoré si opevnili.

Kostol v obci je pôvodne gotický, postavený v druhej polovici 14. storočia. V rokoch 1594, 1740, 1785 a 1825 bol obnovovaný. Z pôvodných gotických prvkov sa dodnes zachovali lomené okná, lomený vstupný portál a fragmenty ornamentových nástenných malieb okolo zamurovaného okienka východnej vonkajšej strany – presbytára. V roku 1594 bola pristavená renesančná veža.

Po vymretí Bebekovcov poveruje kráľ Rudolf Petra Andrásyho správou Krásnohorskeho majetku, do ktorého spadala aj Nižná Slaná. 14. október 1584 sa stal pamätným dňom obyvateľov Nižnej Slanej. Tento deň prešli cez obec turecké vojská fiľakovského pašu. Turci dvakrát vyrabovali Rožňavu a prešli cez obec až do Dobšinej, kde ich lákalo bohatstvo mesta. Cestou olúpili obyvateľov o dobytok a iné cennosti, mnohých odvliekli do otroctva a časť sa pred nimi stačila ukryť v okolitých horách. Do tureckého zajatia sa z Gemera dostalo vyše 12 000 obyvateľov, ktorých do otroctva predávali aj pod fiľakovským hradom. Ešte je nutné uviesť, že v roku 1559 Ferdinand I. včlenil do majetku Bebekovcov v Nižnej Slanej Horvátha Baláža, a tak sa o obec v tom čase delili dvaja feudálni páni. Ich panstvo netrvalo dlho, pretože po smrti Juraja Bebeka prevzali ich majetky Andrásyovci, ktorým Ferdinand III. v donačnej listine z roku 1642, konkrétne Matejovi Andrásymu II., daroval celý Krásnohorský majetok. Nižná Slaná sa tak stala súčasťou panstva Andrásyovcov až do vzniku ČSR.

V roku 1594 sa v obci odohrala významná udalosť a zmena. Všetci obyvatelia obce aj s vtedajším farárom prešli na stranu reformácie. V tom čase žilo v obci „337 duší“. Za panovania Leopolda I. po nevydarenom povstaní na čele s Vesselényim začalo kruté prenasledovanie všetkých, ktorí horeli za občiansku a náboženskú slobodu. Keďže Nižná Slaná podporovala Vesselényiho, za trest v roku 1674 stratila právo slobodného banského mesta. V rokoch 1710 a 1830 zúrila v obci cholera, ktorá sa k nám dostala z východu a ktorej za obeť padlo 260 obyvateľov.

Na Jozefa I. Andrásyho občania obce nespomínajú v dobrom, pretože im násilne odobral evanjelický kostol, ktorý zapečatil a len vďaka tomu, že sa obyvatelia nezľakli, pečať rozlomili a farára uviedli naspäť do kostola, ktorý už potom ostal otvorený. Jozef III., vnuk Jozefa I. Andrásyho, sa k obci možno aj vďaka tomu, že tu prebýval, správal úctivejšie. V roku 1791 postavil na mieste dnešných obytných domov Ondreja Kanabu, Juraja Kaspera a Štefana Hajčiho pálenicu, ktorá čerpala vodu zo studní pod Lorincovou záhradou. Studňa si až do jej zlikvidovania v roku 1958 zachovala názov pálenica. V priestoroch dnešnej starej školy a materskej školy vybudoval Jozef III. Andrásy veľký majer, nevelký rybník pred terajšími obytnými domami Ondreja Benediktiho, Ondreja Kanabu a Zuzany Jungerovej. Rybník nemal dlhú trvácnosť pretože sa neosvedčil. Po dlhej a ťažkej chorobe zomrel Jozef Andrásy III. v Nižnej Slanej v roku 1834. Jeho nižnoslanský majetok zdedil jediný syn Karol III., ktorý sa narodil v Nižnej Slanej v roku 1792.

Karol po smrti otca odišiel z Nižnej Slanej a usadil sa vo Vlachove. Mal veľkú zásluhu na povznesení baníctva a hutníctva v celom regióne. Za Karolovho najstaršieho syna Emanuela I., ktorému sa dodnes prezýva železný gróf, nastal najväčší rozkvet baníctva v Nižnej Slanej. Za jeho pôsobenia boli otvorené štólne Emanuel, Gejza, Natália, Gabriela a Ignác. Namiesto niekoľkých slovenských pecí dal postaviť v roku 1868 vysokú pec Etelku, unikátnu technickú pamiatku. Zaslúžil sa aj o povznesenie bane svätá Trojica, kde zamestnával 60 robotníkov. Ťažila sa tu rumelka, rýdza ortuť a striebro. Pri bani postavil pec šádovňu (triediareň), kde sa ruda triedila. V roku 1868 založil banskú kolóniu severne od obce, kde sa dnes nachádza miestna časť Nižnoslanská Baňa.

V roku 1864 bola vybudovaná železnica z Banrévu do Dobšinej, čím sa zlepšili komunikačné možnosti medzi Dolnou zemou a dolinou rieky Slanej. Spočiatku slúžila pre odvádzanie rudy spracovanej v slovenských peciach a v hute Etelka. Po roku 1900 nastal však útlm železiarskej výroby v obci. Syn Emanuela Andrásyho Gejza predal v roku 1900 svoje bane Rimamuránsko–šalgotariánskej železorzudnej účastinárskej spoločnosti, keďže jej nemohol konkurovať. Táto spoločnosť zamestnávala až približne 90 percent obyvateľov obce. Ročne sa v tom čase z dostupných ložísk vyťažilo asi jeden milión štyristotisíc centov metrickej rudy. Železiarstvo u nás zaniklo po vybudovaní moderných vysokých pecí v Ózde, kde sa železnicou odvážala všetka vyťažená ruda od roku 1908.

Časté požiare v obci, ale hlavne v roku 1815 a 1834 zapríčinili, že vyhorelo veľa obytných domov. Žiaľ, počas požiarov vyhorela aj fara, čím došlo k zničeniu veľmi cenných archívnych materiálov o našej obci. V roku 1855 až 1863 pôsobil v našej obci evanjelický

farár Samuel Ormis, ktorý pre nevďačnosť obyvateľov obce odišiel za profesora na prvé slovenské gymnázium do Revúcej. Aj napriek tomu v roku 1863 bola vybudovaná v obci nová škola pre 6 ročníkov, ktorá bola vo vlastníctve cirkvi.

V noci 26. júla 1914 nastal v obci veľký ruch. Vyhlásená bola mobilizácia. V 1. svetovej vojne padlo 14 občanov z Nižnej Slanej a 2 padli do zajatia. Ceny životných potrieb prudko vzrastali, z čoho pramenila bieda a hlad počas vojnových čias. 28. októbra 1918 občania sa tešili zo slobody z dôvodu rozpadu Rakúsko–uhorskej monarchie a vyhlásenia ČSR.

V roku 1938 bola opäť vyhlásená mobilizácia na obranu republiky, ktorá bola predzvesťou príprav na 2. svetovú vojnu na našom území. Dňa 14. marca 1939 bol vyhlásený samostatný slovenský štát. Nacionalistické myšlienky Hlinkovej gardy nenašli v Nižnej Slanej väčšiu odozvu. Do SNP sa zapojilo mnoho dobrovoľníkov. Z bojov v SNP padli partizáni a povstaleckí vojaci. Statoční občania im postavili pamätník na Pališove a v miestnom parku. Za významný podiel v SNP bola Nižná Slaná vyznamenaná pamätnou medailou.

Po roku 1945 nastali v obci významné zmeny, medzi ktorými najvýznamnejšou bolo zrejme postavenie nového závodu Železorudných baní, š. p. a rozšírenie ťažby pod vrchom Rimberg, pričom ťažba sa posúvala stále bližšie k ložisku Kobeliarovo. Moderný závod Železorudné bane, neskôr Siderit, rudu dobýval, čiastočne spracovával na malé pelety a tvoril významný zdroj suroviny pre Východoslovenské železiarne v Košiciach. V obci boli vybudované nové strediská občianskej a sociálnej vybavenosti, ktoré sú v užívaní až dodnes, medzi nimi nová budova základnej školy, budova materskej školy, požiarňa zbrojnica, obecný úrad či kino v obci. Snáď najvýznamnejšie toto obdobie vplývalo na rozvoj miestnej časti Nižnoslanská Baňa. Miestna časť Nižnoslanská Baňa zaznamenala nebývalý rozvoj súvisiaci predovšetkým s fungovaním závodu. V dobách socializmu vznikli v tejto časti bytové domy, tzv. slobodárne, ktoré boli primárne určené ako ubytovne pre baníkov a pracovníkov závodu spolu s rodinami. V časti Nižnoslanská Baňa fungovalo kino Baník, bol tu vybudovaný kultúrny dom, v prevádzke bola kolkáreň, pri miestnej časti bolo vystavané aj futbalové ihrisko.

Po roku 1990 v obci fungovala pestrá paleta služieb v oboch častiach – bolo tu niekoľko menších obchodov, bufet, kiná, kolkáreň, pohostinstvá a krčmy, kultúrne ustanovizne, dva amfiteátre a ďalšie menšie služby. Štátny podnik Železorudné bane bol pretransformovaný na Siderit, a. s., ktorý vydržal ešte ďalšie roky a významne prispieval do obecného rozpočtu aj k obecnému rozvoju. Závod bol v prevádzke do konca roka 2008, kedy z rôznych dôvodov, no oficiálne najmä kvôli nerentabilite ťažby, zanikol. Nakoľko neexistoval

plán pre postupnú transformáciu obce a podnik končil de facto zo dňa na deň, obec nebola pripravená na nové skutočnosti a zmenu fungovania. Obec od týchto čias začínajú trápiť aj nové problémy, ktoré súvisia najmä s nezamestnanosťou, nedostatočným regionálnym rozvojom, odlivom obyvateľov, marginalizovanými komunitami a postupným úbytkom občianskej a sociálnej vybavenosti. Tieto veci sa obec snaží riešiť v nových strednodobých plánoch.

1.4 Prírodné pomery

Katastrálne územia obce Nižná Slaná patria na základe geomorfologického členenia Slovenskej republiky (Kočický & Ivanič, 2011) do sústavy Alpsko-himalájskej, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty a oblasti Slovenské rudohorie. Predmetné územia spadajú do rozhrania geomorfologických celkov Volovské vrchy na východe a Revúcka vrchovina na západe.

Reliéf územia výraznejšie formujú údolia vodných tokov – rieky Slaná, Kobeliarovského potoka, Pališovho potoka, Gampel'ského potoka a Štítického potoka. Kobeliarsky potok vytvára severozápadne od obce prielomovú nekaňonovitú dolinu. V údoliach týchto tokov sú vyvinuté nivy, na J hodnoteného územia, na V od rieky Slaná a SZ od časti Nižnoslanská Baňa sa vyskytujú úvalinové dolinky.

1.5 Kvalita životného prostredia

Kvalita životného prostredia je kľúčová pre existenciu ľudstva. Európska únia sa sústreďuje na elimináciu negatívnych vplyvov na životné prostredie a napravovanie minulých škôd. Šiesty environmentálny akčný program s názvom Životné prostredie 2010: Naša budúcnosť, naša voľba vymedzuje ciele ako zmena klímy, ochrana prírody, zdravie a správne využívanie zdrojov. Obce sú kľúčovým prvkom v napĺňaní týchto cieľov.

1.6 Ochrana ovzdušia

Zákon č. 478/2002 Z. z. zohľadňuje dôležitosť ochrany ovzdušia v obci pred znečistením. Vymedzuje znečisťujúce látky, zdroje znečistenia a zodpovednosti jednotlivcov aj firiem. Veľké zdroje znečistenia, s tepelným výkonom 50 MW a viac, ovplyvňujú kvalitu ovzdušia najvýraznejšie. Avšak nielen priemyselné odvetvia, ale aj menšie zdroje prispievajú k celkovému znečisteniu. Nárast automobilovej dopravy navyše zvyšuje záťaž ovzdušia, čím sa stáva jedným z významných zdrojov znečistenia.

1.7 Odpadové hospodárstvo

Problémom v Nižnej Slanej je odpadové hospodárstvo, ktoré zaostáva za štandardmi hospodárenia s odpadmi v iných častiach Slovenskej republiky či v iných obciach. Obec dosahuje malú mieru separácie odpadu a málo zhodnocuje tvorený odpad, čo je dlhodobý problém zvyšujúci aj náklady obyvateľov na vyvážanie a spracovanie odpadu. Cieľom musí byť dosiahnutie lepšej separácie efektívnejšieho hospodárenia a taktiež nájsť spolu s regiónom trvalejšie riešenia a dobudovať centrá spracovania ekologicky rozložiteľného odpadu.

S odpadovým hospodárstvom súvisí aj problém nelegálneho hromadenia odpadu v obci aj v intraviláne obce. Cieľom pri efektívnom hospodárstve musí byť aj zamedzenie vzniku čiernych skládok, urobiť dostupnejšími veľkokapacitné kontajnery a sprístupniť zberný dvor aj ďalším druhom odpadu, ktoré nie je momentálne kam ukladať, a preto sa často vyskytuje na čiernych skládkach.

1.8 Obyvateľstvo – demografická štruktúra (pohlavie, národnosť)

Tabuľka č.3: Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia, rok 2021

Muži	Ženy	Spolu
623	619	1242

Zdroj: SODB 2021

Nižná Slaná eviduje k 31. decembru 2021 1204 obyvateľov podľa SODB. Na základe nášho mporovania evidujeme aktuálny stav 1242 obyvateľom, pričom vedie mužská populácia.

Tabuľka č. 4: Štruktúra národnosti obyvateľov obce

Celkový počet obyvateľov obce	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)
SODB 2011	1222	
ARK 2013	397	32,5%
ARK 2019	490	31%-40%
SODB 2021	1204	

Zdroj: SODB 2011,2021, ARK 2013,2019, vlastné spracovanie

1.9 Služby

V obci je malé zastúpenie drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce, najmä z pohľadu miestnych daní a poplatkov. Všetky podnikateľské subjekty však pôsobia na komerčnej báze (pohostinstvo, potraviny).

1.10 Zamestnanosť obyvateľov obce

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v podnikoch a službách v susedných obciach, resp. dochádzajú denne za prácou do okresného mesta Rožňava alebo okolitých miest. Obec má k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov prostredníctvom údajov z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Rožňave a Dobšinej, ktoré vedú evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných alebo o čiastočne invalidných dôchodcov, ktorí nemusia byť evidovaní nezamestnaní). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb pracujúcich v zahraničí.

Zroj: vlastné spracovanie

2. ZAPOJENIE VEREJNOSTI DO PRÍPRAVY RPO PROSTREDNÍCTVOM KOMUNITNÝCH FÓR A FOKUSOVÝCH SKUPÍN

Pri príprave a spracovaní RPO zohrávala kľúčovú úlohu participácia verejnosti. Verejnosť bola zapojená formou diskusie na 1. komunitnom fóre (ďalej KF), čo zabezpečilo relevantnosť a efektívnosť výsledného dokumentu. Konkrétne kroky zapojenia verejnosti boli nasledovné:

1) Pozvanie a účasť: Obyvatelia obce boli pozvaní na 1.KF, ktoré bolo zorganizované za účelom identifikácie hlavných problémov obce. 1.KF sa konalo v obci dňa 13.12.2023. Na toto fórum boli pozvaní všetci obyvatelia obce, aby sa zabezpečilo, že sa do procesu budú môcť zapojiť ľudia z rôznych spoločenských a vekových skupín.

2) Identifikácia problémov: Počas KF obyvatelia diskutovali a identifikovali pálčivé problémy, ktorým obec čelí. Tieto diskusie poskytli cenné informácie o konkrétnych potrebách a záujmoch komunity, čím sa zabezpečilo, že ďalšie kroky budú zamerané na skutočné problémy.

Výber hlavných členov fokusových skupín(ďalej FS)

Národný projekt Rozvojové tímy I, kód ITMS: 401406DNC5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) v rámci Programu Slovensko 2021-2027

<https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/sk>

Po KF boli vybraní hlavní členovia FS podľa oblastí záujmu, ktorí sa zapojili do fokusových skupín. Títo ľudia mali v obci zastúpenie podľa rôznych oblastí, čo zabezpečilo široké spektrum názorov a skúseností. Výber účastníkov bol zameraný na zabezpečenie reprezentatívnosti rôznych sektorov a skupín v obci.

Fokusové skupiny

Fokusové skupiny sú efektívnym nástrojom na získavanie hĺbkových informácií a pochopenie názorov, potrieb a postojov rôznych skupín ľudí na konkrétne témy. Cieľom je získať kvalitné údaje, ktoré môžu byť použité na rozhodovanie, plánovanie a zlepšovanie rôznych oblastí, ako napríklad vzdelávanie, bývanie, infraštruktúra a sociálne služby. Organizujú sa vo forme riadených diskusií, ktoré moderuje facilitátor. Výsledkom týchto stretnutí je swot analýza za každú prezentovanú oblasť. FS sa konali v obci štyrikrát. 1. FS sa uskutočnila dňa 27.3.2024, kde sa prebrali silné a slabé stránky obce, príležitosti a ohrozenia. Prezentovali sa aj ciele a vízie obce na 6 rokov, ktoré budú spracované aj v tomto strategickom dokumente. 2. FS sa realizovala dňa 3.4.2024, kde sa diskutovalo o oblasti zamestnania a protirómskeho rasizmu. Zúčastnení prítomní diskutovali o príležitostiach pre obec v oblasti zamestnanosti, ako aj o prípadných ohrozeniach. Leitmotívom pokračujúcej diskusie bola vzdelanosť. 3. FS sa konala 10.4.2024 a jej cieľom bolo prediskutovanie témy vzdelanosti. Podobne ako na predchádzajúcich fokusových stretnutiach sa prítomní vyjadrili k silným a slabým stránkam obce a navrhli aktivity podporujúce príležitosti a ohrozenia v danej oblasti. Posledná, 4. FS v termíne 17.4. 2024 sa zaoberala problematikou bývania, kde sa odprezentovali výsledky mapovania RT, identifikovali sa silné a slabé stránky obce a príležitosti a ohrozenia v spomínanej oblasti..

Tvorba SWOT analýzy: Stretnutia FS sa konali s cieľom vytvoriť SWOT analýzu v konkrétnych oblastiach. SWOT analýza sa zameriavala na identifikáciu silných stránok, slabých stránok, príležitostí a hrozieb v nasledovných oblastiach:

Bývanie: Diskusie sa zameriavali na dostupnosť a kvalitu bývania, problémy s infraštruktúrou a možnosti rozvoja nových bytových jednotiek.

Zamestnanie: Analyzovala sa situácia na trhu práce, dostupnosť pracovných miest, problémy spojené s nezamestnanosťou a možnosti na podporu podnikania a tvorby nových pracovných príležitostí.

Vzdelávanie: Skupiny sa venovali analýze kvality vzdelávacích inštitúcií, prístupnosti

vzdelávania pre rôzne vekové skupiny a identifikovali potreby v oblasti vzdelávacích programov a iniciatív.

Protirómský rasizmus: Diskutovalo sa o problémoch súvisiacich s diskrimináciou a rasizmom voči rómskej komunite, identifikovali sa spôsoby, ako zlepšiť vzťahy medzi komunitami a podporiť inklúziu a rovnosť.

Do procesu spracovania a pripomienkovania RPO boli zahrnutí všetci relevantní partneri aktívni v obci. Táto spolupráca zabezpečila, že dokument reflektuje potreby a záujmy širokého spektra spoločenských a ekonomických subjektov.

Zoznam členov fokusovej skupiny

Členovia fokusových skupín zahŕňali zástupcov podľa oblasti záujmov, aby sa dosiahla čo najväčšia diverzita názorov a skúseností. Medzi členov patrili:

Tabuľka č.5 Zoznam členov fokusových skupín

Poradové číslo	Titul, meno a priezvisko	Oblasť záujmu, pozícia
1	Mgr. Loriana Anderková	Zástupca školy, sociálny pedagóg
2	Jana Gáborová	Zástupca rodičov, Nenementorka
3	Tibor Jerga	Zástupca samosprávy, strosta obce
4	Jarmila Maková	Zástupca podnikateľského prostredia, podnikateľ
5	Kristián Baňi	Zástupca DHZ, automechanik
6	Dušan Mako	Zástupca Rómov,
7	Mgr. Renáta Geldová	Zástupca NP RT I. RPP
8	-	Zástupca AOZ
9	Zdeno Anderko	Zástupca MoaPS, zamestnanec
10	Adrián Mako	Zástupca poslancov OcÚ,
11	Monika Maková	Zástupca mládeže, RPM
12	-	Zástupca ÚSVRK, regionálna koordinátorka
13	Mgr. Ľubica Štefanidesová	Zástupca cirkvi, námestná farárka

14	Milan Junger	Zástupca seniorov, dôchodca
15	-	Zástupca urbariátu

Zdroj: vlastné spracovanie.

Zapojením širokého spektra aktérov sa dosiahlo, že RPO je výsledkom participatívneho procesu, ktorý zohľadňuje rôznorodé potreby a ciele celej komunity. Týmto spôsobom sa zabezpečila vyššia akceptácia a podpora dokumentu zo strany verejnosti a socioekonomických partnerov.

3. ANALYTICKÁ ČASŤ

3.1 Analýza súčasného stavu

Tabuľka č. 6: Oblasť zamestnanosť

Zamestnanosť	Celkový počet obyvateľov	Ekonomicky aktívnych obyvateľov	OSZČ	s.r.o	nezamestnaných	veková kategória najviac ohrozená nezamestnanosťou
Celkový počet	1242	507	50	4	126	od 40 – 55 r
Nerómovia	628	263	26	3	42	od 40 – 55 r
Rómovia	614	244	24	1	84	od 40 – 55 r

Zdroj: SODB 2021, UPSVR 30.4.2024, vlastné spracovanie k 11.6.2024

Tabuľka č. 7: Oblasť vzdelávania

Vzdelávanie	MŠ v obci	1. stupeň ZŠ v obci	2. stupeň ZŠ mimo obce	SOŠ bez maturity	Stredná s maturitou	Vyššie odborné vzdelanie	Vysokoškolské vzdelanie
Celkový počet	25	41	44	329	234	1	62
Nerómovia	0	0	2	176	141	1	61
Rómovia	25	41	42	153	93	0	1

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie k 11.6.2024

Tabuľka č. 8.: Oblasť bývania

Bývanie	Celkový počet rodinných domov	Celkový počet bytových domov	Plánované územie na výstavbu	Nelegálne stavby
Celkový počet	272	12	73	39
Nerómovia	200	4	56	1
Rómovia	72	8	17	38

Zdroj: vlastné spracovanie k 11. 6. 2024

1. fokusová skupina (27. marca 2024)

Na prvom stretnutí fokusovej skupiny sme sa venovali bývaniu a protirómskemu rasizmu. V obytnom území obce Nižná Slaná prevláda bývanie v rodinných domoch v menšej miere v bytových domoch. Objekty bývania sú doplnené zariadeniami občianskej vybavenosti, z ktorých väčšina je sústredená v centrálnej časti obce a miestnej časti Nižnoslanská Baňa. Funkcia obce je prevažne obytná. Z celkového počtu 223 domov je 193 trvale obývaných a 30 neobývaných domov, jeden bytový dom so 6 bytovými jednotkami v obci Nižná Slaná. V časti obce Nižnoslanská Baňa je z celkového počtu 52 rodinných domov, 43 obývaných rodinných domov a 9 neobývaných rodinných domov, 11 bytových domov a 135 bytových jednotiek. V obci Nižná Slaná sa nenachádza žiadne zariadenie sociálnych služieb, pričom za posledných 5 rokov bolo umiestnených 20 obyvateľov našej obce do zariadení sociálnej služby. Sociálnu pomoc obyvateľov zabezpečujú predovšetkým rodinní príslušníci. Obec zabezpečuje dovoz obedov v pracovných dňoch dôchodcom.

V blízkosti obce, v okresnom meste Rožňava sa nachádza niekoľko zariadení pre seniorov a domovov sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľom je vyšší územný celok a súkromný sektor. Zariadenie pre seniorov sa nachádza aj v obci Rejdová a Betliar, ide o neverejného poskytovateľa sociálnych služieb.

Všetci zúčastnení sa zapájali na tvorbe SWOT ANALÝZY, kde sme spoločne zhodnotili silné stránky obce, slabé stránky obce, príležitosti a ohrozenia.

SWOT ANALÝZA OBLASŤ BÝVANIA A PROTIRÓMSKY RASIZMUS

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> -vybudovaný verejný vodovod -plynifikácia obce -vybudovaný kultúrny dom -futbalový štadión -obecná knižnica -pošta -katolícka zvonica -dobrovoľný hasičský zbor -kultúrno- spoločenské a športové podujatia -evanjelický kostol -katolícka kaplnka -ambulancia pre dospelých -vhodné prírodné danosti a kultúrno - historické pamiatky obce - poľovnícke revíry -banícko-mineralogická expozícia -vhodné prostredie pre rozvoj cestovného ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> - chýbajúca kanalizácia - zlý stav časti miestnych komunikácií - chýbajúce služby pre obyvateľov a turistov, ubytovacie a stravovacie služby
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie kanalizácie -úprava verejného priestranstva a jeho udržiavanie -rekonštrukcia existujúcich objektov v majetku obce -využitie prírodného potenciálu pre rozvoj turistiky - propagácia obce 	<ul style="list-style-type: none"> -výskyt škodcov -možný vznik a šírenie infekčných chorôb - možný vznik požiarov -ohrozenie zdravia v dôsledku vzniku čiernych skládok

Zdroj. vlastné spracovanie 2024

2. fokusová skupina (3.4.2024)

Druhá fokusová skupina sa konala 3.4.2024. témou nášho druhého stretnutia bolo Vzdelávanie a protirómsky rasizmus

Na zastavanom území obce Nižná Slaná sú vybudované dva areály školských zariadení v jeho centrálnej časti na Letnej ulici. Jedná sa o areál ZŠ a MŠ. Základná škola má 13 tried s 186 žiakmi. Materská škola má jednu triedu, ktorú navštevuje 20 detí. V areáli ZŠ je vybudované multifunkčné ihrisko. Areál materskej školy sa nachádza v bezprostrednom susedstve a má detské ihrisko.

Každý člen FS dostal štyri papieriky, na ktoré napísal silné stránky obce, slabé stránky obce, príležitosti a ohrozenia. Následne svoje návrhy nalepili na tabuľu. Spoločne sme vytvorili SWOT analýzu.

SWOT ANALÝZA OBLASŤ VZDELÁVANIA A PROTIRÓMSKY RASIZMUS

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> -základná škola -materská škola -školský klub detí - rozvojový tím – doučovanie - rozvojový tím – krúžky - rozvojový tím- voľnočasové aktivity - odborný personál v pedagogickom zbore - záujmové krúžky ZŠ -možnosť stredoškolského štúdia v blízkom okolí 	<ul style="list-style-type: none"> -nezáujem žiakov o vzdelanie -nezáujem rodičov o vzdelanie detí -nezáujem o mimoškolské aktivity -chýbajúca MŠ v časti Nižnoslanská Baňa -problémový transport do ZŠ, MŠ z časti Nižnoslanská Baňa -chýbajúci príspevok na cestovanie u sociálne slabých rodín
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> -znovuo tvorenie MŠ v časti Nižnoslanská Baňa -modernizácia Základnej školy -modernizácia športových ihrísk -výchovno-vzdelávacie výlety pre deti organizované Rozvojovým tímom -vybudovanie multifunkčného ihriska 	<ul style="list-style-type: none"> -nízka vzdelanostná úroveň rodičov -klesajúca gramotnosť -záškoláctvo -zlá hygiena detí - požívanie návykových látok u detí -nepokračujúce vzdelávanie po 16. roku veku na stredných školách -trávenie voľného času hlavne v čase prázdnin je bezduché.

Zdroj: vlastné spracovanie 2024

3. fokusová skupina (10.4.2024)

Na ďalšom stretnutí fokusovej skupiny sme sa zamerali na zamestnanie a protirómsky rasizmus. V obci je pomerne vysoký podiel nezamestnaných. Nezamestnanosť v obci Nižná Slaná je ovplyvnená ukončením prevádzky banského závodu Siderit ako aj celkovo nedostatočným počtom voľných pracovných miest v okrese Rožňava pre obyvateľov s nízkou kvalifikáciou, čo je obci najväčším problémom.

SWOT ANALÝZA OBLASŤ ZAMESTNANIA A PROTIRÓMSKY RASISZMUS

Silné stránky	Slabe stránky
<ul style="list-style-type: none"> -sociálny podnik pri obci Nižná Slaná -dostatok voľných pracovných miest v blízkom okolí 	<ul style="list-style-type: none"> -nezáujem o prácu zo strany nezamestnaných rómskych obyvateľov -nízka kvalifikačná úroveň rómskych záujemcov o prácu -nezáujem zamestnávateľov zamestnať sociálne slabých občanov z MRK
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> -Národný projekt rozvojové tímy I., -Pracovné poradenstvo v rámci činnosti rozvojového tímu -rozšírenie už existujúceho sociálneho podniku -projekty obce -MOAPS 	<ul style="list-style-type: none"> -vysoké sociálne dávky -vysoký počet detí v rómskych domácnostiach -nie sú v ponuke skrátené pracovné úväzky pre matky

Zdroj: vlastné spracovanie 2024

4. fokusová skupina (17.4.2024)

Rozvojový plán obce do roku 2030 bola téma, ktorej sme sa venovali na poslednom stretnutí fokusovej skupiny. V prezentácii, ktorú pripravil projektový manažér obce Mgr. Tomáš Ladňák nás oboznámil s hlavnými cieľmi hospodárskeho aj sociálneho rozvoja obce a priblížil strategické dokumenty týkajúce sa danej problematiky. Pre obec Nižná Slaná je kľúčovým hospodárskym problémom zamestnanosť a nedostatok pracovných miest, ktoré spôsobujú odliv obyvateľov z obce a znižujú atraktivitu obce, ako aj regiónu. Cieľom preto musí byť zvýšenie zamestnanosti a tvorba nových príležitostí, ako aj pracovných miest a zlepšenie hospodárskeho prostredia v obci. Tento problém sme priblížili a bližšie rozviedli

na predchádzajúcom stretnutí fokusovej skupiny minulý týždeň, ktorej témou bolo Zamestnanie a protirómsky rasizmus. Venovali sme sa aj sociálnej oblasti. Pre obec Nižná Slaná je prioritou zlepšiť sociálnu situáciu občanov. Zlepšenie situácie je silno prepojené aj s hospodárskym progresom, ale okrem toho je potrebné riešiť problémy ako sú vzdelávanie, výchova, sociálne zabezpečenie a socializácia obyvateľov do spoločnosti. Pre tento účel sa obec Nižná Slaná snaží stať i poskytovateľom sociálnych služieb a zlepšeni pre svojich občanov. Aj tejto téme sme sa venovali na predošlých stretnutiach fokusových skupín.

Medzi strategické dokumenty patrí komunitný plán obce a plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, ktoré vypracoval a informoval nás o nich projektový manažér Mgr. Tomáš Ladňák.

4. STRATEGICKÁ ČASŤ – VÍZIA, CIELE A PRIORITY

Po analyzovaní územia je na rade tvorba vízií, tzn. popis ideálneho výsledného stavu rozvoja obce. Vízia je najvšeobecnejšia definícia rozvoja obce a je podkladom pre stanovenie špecifických cieľov a následne priorít.

VÍZIA obce Nižná Slaná v roku 2030

„Chceme, aby obec Nižná Slaná bola prosperujúcou a rozvíjajúcou sa obcou nadväzujúcou na svoju slávnú minulosť, zároveň však vnímajúc a využívajúc moderné trendy a aktuálny dopyt cieľových skupín, aby sa v nej zvýšila kvalita života súčasných obyvateľov, zabránilo sa odchodu mladých ľudí a rodín do iných regiónov a do zahraničia, aby sa Nižná Slaná stala opäť atraktívnou obcou pre život novo prisťahovaných ľudí so všetkými potrebnými službami pre človeka XXI. storočia a aby dokázala naplno využiť potenciál, ktorý plynie z jej polohy, histórie, demografie, geografie a rozsiahleho historického a kultúrneho dedičstva“.

Tabuľka č.9.: Vízia obce

Vízia obce Nižná Slaná			
Prioritná oblasť	Zamestnanie	vzdelávanie	Infraštruktúra, bývanie
Hlavné ciele	1.Príchod investora vytvárajúceho pracovné miesta v okrese, kraji	2. Zabezpečiť rozvoj sociálnych služieb a dostupnosť	3. Zabezpečiť dobudovanie

		kvalitného vzdelávania v obci	chýbajúcej infraštruktúry v obci
Špecifické ciele	1.1 Záujem samosprávy zapájať sa do vytárania pracovných príležitostí cez ÚPSVaR VT	2.1. Rekonštrukcia priestorov pre prácu Rozvojového tímu I	3.1. Výstavba verjeného vodovodu a kanalizácie
		2.2. Modernizácia a zvýšenie kapacity MŠ a ZŠ	3.2. Vysporiadanie pozemkov v obci

5. PROGRAMOVÁ ČASŤ – OPATRENIA A PLÁNOVANÉ PROJEKTY

Programová časť RPO nadväzuje na strategickú časť a obsahuje najmä zoznam opatrení a projektov na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce. Programová časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v sociálnej, hospodárskej a environmentálnej politike na úroveň projektov a aktivít, ktoré sú tvorené vecne príbuznými skupinami aktivít obce vykonávaných mimo bežnú činnosť a smerujúcich k plneniu strategického cieľa rozvoja na roky 2024-2030.

Prierezové opatrenia

Zabezpečenie participatívneho procesu pri tvorbe a implementácii rozvojového plánu, kde sa zohľadní hlas rómskych občanov. Poskytovanie poradenských a sociálnych služieb na podporu integrácie a sociálneho začleňovania rómskych rodín. Spolupráca s mimovládnyimi organizáciami, medzinárodnými inštitúciami a inými aktérmi na zdieľanie osvedčených postupov a zdrojov.

Implementácia týchto opatrení by mohla viesť k zlepšeniu životných podmienok a posilneniu sociálneho zahrňovania v obciach, kde žijú Rómovia aj Nerómovia. Je dôležité mať na pamäti, že tento proces bude vyžadovať dlhodobú a trvalú angažovanosť od všetkých zainteresovaných strán.

Tabuľka č.10.: Prioritné oblasti a opatrenia

Prioritné oblasti a opatrenia		
PO O1	PO O2	PO O3
Prioritná oblasť 1 ZAMESTNANOSŤ	Prioritná oblasť 2 VZDELÁVANIE	Prioritná oblasť 3 BÝVANIE A INFRAŠTRUKTÚRA
Opatrenia 1.1 Príprava na zamestnanie prostredníctvom členov RT	Opatrenie 2.1 Zlepšenie dostupnosti vzdelávania pre všetky deti z obce	Opatrenie 3.1 Investície do infraštruktúry obce
Opatrenia 1.2 Zapojenosť samosprávy do projektov zameraných na pomáhajúce profesie	Opatrenie 2.2 Vybudovanie oddychových zón pre deti a mládež	Opatrenie 3.2 Čerpanie finančných prostriedkov z fondov EÚ a grantov
Opatrenia 1.3 Sociálny podnik	Opatrenie 2.3 Modernizácia a zvýšenie kapacity MŠ a ZŠ	Opatrenie 3.3 Výstavba verjeného vodovodu a kanalizácie
Opatrenia 1.4 Projektový manažment	Opatrenie 2.4 Získanie finančných prostriedkov z rôznych fondov, dotácií	Opatrenie 3.4 Výstavba zón pre individuálnu bytovú výstavbu
Opatrenia 1.5 Pracovné poradenstvo v rámci činnosti RT	Opatrenie 2.5 Rekonštrukcia priestorov pre prácu Rozvojového tímu I.	Opatrenie 3.5 Vybudovanie čističky odpadových vôd
Opatrenia 1.6 Podpora podnikateľského prostredia	Opatrenie 2.6 Práca s problémovými rodinami	Opatrenie 3.6 Vysporiadanie pozemkov v obci
MOAPS		Opatrenie 3.7 Osveta v oblasti separácie a recyklácie odpadu

Zdroj: vlastné spracovanie

Plánované projekty na roky 2024 – 2030

Tabuľka č. 11.: Projekty obce

A) OBLASŤ VZDELÁVANIA	Zdroj financovania
A.1. Výstavba detského ihriska	EŠ IF
A.2 Výstavba multifunkčného ihriska	EŠ IF
A.3 Vytvorenie nových kapacít MŠ	EŠ IF
B) OBLASŤ BÝVANIA	
B.1 Výstavba verejného vodovodu v obci	EŠ IF/POO
B.2 Vybudovanie kanalizácie v obci	EŠ IF/ POO
B.3. Chodníky – výstavba a rekonštrukcia	EŠ IF/ vlastné zdroje
B.4. Modernizácia a rozšírenie kamerového systému	EŠ IF/ vlastné zdroje
B.5. Oprava miestnej komunikácie	EŠ IF/POO
B.6. Úprava verejného priestranstva	EŠ IF
B.7. Zakúpenie komunálnej techniky	EŠ IF/ vlastné zdroje
B.8. Zberný dvor, materiálno technické vybavenie	EŠ IF/
B.9. Vodozadržné opatrenia	EŠ IF
C) OBLASŤ ZAMESTNANOSTI	
C.1. Miestne občianske a preventívne služby	EŠ IF
C.2.Národný projekt Rozvojové tímy I.	EŠ IF
C.3.Rozšírenie kapacít sociálnej starostlivosti v obci formou opatrovateľskej služby	EŠ IF

3. schvaľuje spolufinancovanie jednotlivých projektov financovaných z doplnkových zdrojov financovania a z prostriedkov rozpočtu obce,
4. schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy,
5. rozhoduje o zmenách a aktualizácii RPO v spolupráci s ÚSVRK SR.
6. vykonáva iné činnosti (ak je to potrebné/relevantné).

Starosta

Starosta vykonáva v súvislosti s RPO nasledovné činnosti:

1. podpisuje uznesenie o schválení (i o aktualizácii) RPO,
2. riadi proces realizácie RPO,
3. vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám (riadiace orgány jednotlivých operačných programov, dodávatelia, fondy a iné),
4. spolupracuje s externými subjektami,
5. zabezpečuje činnosti na úrovni jednotlivých projektov (príprava projektovej dokumentácie, príslušné povolenia, proces verejného obstarávania, dodávky služieb, tovarov a stavebných prác) a prípravu žiadostí o doplnkové zdroje financovania,
6. komunikuje s partnermi RPO, ktorými sú na národnej úrovni ÚSVRK SR, krajskej VÚC a miestnej úrovni predovšetkým vzdelávacie inštitúcie, spolky, aktivisti a na regionálnej úrovni relevantné inštitúcie,
7. vykonáva iné činnosti (ak je to potrebné/relevantné).

Obecný úrad

Obecný úrad vykonáva v súvislosti s RPO nasledovné činnosti:

1. zabezpečuje inštitucionálne a administratívne veci týkajúce sa plnenia RPO,
2. okrem prípadov, kedy budú žiadateľmi/prijímateľmi projektov iné subjekty v plnom rozsahu zabezpečuje (vykonáva) administráciu a procesy komunikácie, hodnotenia, monitorovania RPO.

6.2. Finančný plán

INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN NA CELÚ REALIZÁCIU RPO

Ide o vlastné spracovanie na základe komunikácie s vedením obce.

Tabuľka č. 12.: Finančný plán realizácie RPO

A) OBLASŤ VZDELÁVANIA a PRR	366 000,00 €
A1) Vytvorenie nových kapacít MŠ v miestnej časti Nižnoslanská Baňa	
A2) Dobudovanie kapacít pre športové vzdelávanie a rozvoj zdravého pohybu u detí v miestnej časti Nižnoslanská Baňa	104 001,32€
A3) Rekonštrukcia kapacít MŠ v Nižnej Slanej	290 000,00€
B) OBLASŤ BÝVANIA a PRR	1 424 524,80€
B1) Rozšírenie dostupnosti nájomného bývania/ bytové jednotky 16	
B2) Zlepšenie dopravnej infraštruktúry v obci vrátane pešej zóny, cyklotrasy a dopravnej infraštruktúry formou modernizácie a novej výstavby	1 282 166,83€
B3) Modernizácia prestupových uzlov verejnej autobusovej dopravy	61 000,00€
B4) Dobudovanie kanalizačnej infraštruktúry	3 570 000,00€
B5) Dobudovanie kapacít zberu odpadu v obci Nižná Slaná a materiálno-technické vybavenie zberného dvora	320 000,00€
B6) Dobudovanie infraštruktúry pre prístup obyvateľov k pitnej vode	211 832,29€
C) OBLASŤ ZAMESTNANOSTI A ZAMESTNATEĽNOSTI a PRR	
C1) Zabezpečenie prestupného zamestnania pre dlhodobo nezamestnaných obyvateľov obce a zvýšenie kvalifikovanej pracovnej sily pomocou investície do výroby a sociálneho podnikania	200 000,00€
C2) Zabezpečenie pomáhajúcich profesií počas celého obdobia NP RT I.	104 294,40€
C3) Zabezpečenie pomáhajúcich profesií počas celého obdobia MoaPS	162 866,91€
C4) Rozšírenie kapacít sociálnej starostlivosti v obci formou opatrovateľskej služby/3 roky/3 pracovníci	234 000,00€

SPOLU

8 330 686,55€

7 MONITOROVANIE A HODNOTENIE

Rozvojový plán obce Nižná Slaná je živým dokumentom. Jeho realizácia bude dôsledne sledovaná a monitorovaná. Jednotlivé opatrenia a úlohy budú realizované obcou Nižná Slaná, organizáciami zriadenými a založenými obcou, zaangažovanými aktérmi aktívnymi v obci resp. v spolupráci s ďalšími organizáciami a inštitúciami.

Monitorovanie plnenia Rozvojového plánu obce Nižná Slaná bude stálym a dlhodobým procesom zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení. Na základe výstupov monitorovania a hodnotenia je potrebné následne uskutočniť aktualizáciu strategických cieľov, opatrení a pod. Monitorovanie a hodnotenie súvisí aj s analýzou a riadením rizík a komunikáciou s verejnosťou ako „pravidelný odpočet“ a prezentácia dosiahnutých výsledkov. Monitoring umožňuje Rozvojový plán obce vhodne aktualizovať (časovo a vecne), či uplatniť iný prístup a vychádza z Plánu hodnotenia a monitorovania. Je dôležité uistiť sa, že vybrané aktivity a projekty skutočne prispievajú k riešeniu identifikovaných problémov a dosiahnutiu strategických cieľov. Monitorovanie sa realizuje priebežne počas celého trvania platnosti Rozvojového plánu obce na úrovni plnenia jednotlivých aktivít v spolupráci s ÚSVRK sa aktualizuje v spolupráci RT/RK/OGA/CT.

Výstupom monitorovacieho procesu je súhrnná správa za každý uplynulý kalendárny rok stále k 31.5. nasledujúceho roka za predchádzajúci rok, ktorú vypracuje Rozvojový tím a predloží starostovi obce na vedomie. Cieľom monitorovania je získavanie informácií o skutočnom plnení aktivít, čo môže byť východiskom pre zmenu prípadného negatívneho vývoja, spôsobu realizácie, definovanie a prijatie nových či pozmenených opatrení. Hodnotenie sa realizuje na úrovni celého Rozvojového plánu obce. Výstupy hodnotenia sú súčasťou súhrnnej správy, ktorú vypracováva rozvojový tím obce a predkladá vedeniu obce.

8 ZÁVER

Rozvojový plán obce je súhrnným a dôležitým dokumentom, ktorý určuje smerovanie a priority rozvoja obce v nasledujúcom období. Po dôkladnom mapovaní obce a analýze zistených skutočností v oblasti vzdelania, zamestnanosti a bývania sa formulovali kľúčové ciele a opatrenia, ktoré si kladú za cieľ skvalitnenie života obyvateľov obce v nasledujúcom období.

Na spracovaní RPO bola nevyhnutná účasť verejnosti, aby požiadavky zahrnuté v tomto dokumente predstavovali čo najväčší záber potrieb, názorov a pripomienok všetkých obyvateľov obce. Aj preto sa na identifikáciu problémov v obci konalo komunitné fórum a štyri fokusové skupiny, kde sa po prvom, úvodnom stretnutí postupne rozoberali témy vzdelania, zamestnanosti, bývania a protirómskeho rasizmu. Výsledkom týchto stretnutí bolo vypracovanie swot analýz za každú spomínanú oblasť s jej silnými a slabými stránkami, príležitosťami a ohrozeniami. Po dôkladnej analýze súčasného stavu sa prešlo k vytýčeniu najdôležitejších cieľov a priorít v obci vo vyššie spomínaných oblastiach záujmu a k sformulovaniu vízie obce Nižná Slaná pre rok 2030. V programovej časti dokumentu, koncepcne a chronologicky nadväzujúcej na strategickú časť, došlo k zostaveniu najdôležitejších opatrení a projektov, ktoré majú za cieľ zabezpečiť realizáciu programu rozvoja obce. Realizačná časť projektu zahŕňa jeho inštitucionálne a organizačné zabezpečenie potrebné pre úspešné naplnenie cieľov RPO s podrobným popisom činností jednotlivých zložiek samosprávy obce Nižná Slaná. Dôležitou a nevyhnutnou súčasťou RPO je aj finančný plán, ktorý predstavuje investície a výdavky potrebné na podporu a rozvoj sledovaných oblastí.

Je nevyhnutné uviesť, že realizácia RPO bude priebežne monitorovaná a hodnotená počas celého obdobia trvania jeho platnosti, aby sa tak zaistila a preverila účinnosť jednotlivých opatrení vedúcich k dosiahnutiu vytýčených cieľov.

Veríme, že RPO bude odrazovým mostíkom pre budúci rast a prosperitu obce Nižná Slaná a výraznou mierou prispeje k naplneniu cieľov a vízií, zahrnutých v jeho obsahu. Ďakujeme všetkým, ktorí sa podieľali na jeho tvorbe, ako aj na jeho budúcej realizácii v súčinnosti samosprávy obce, ÚSVRK SR a CRT.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

3D - Princípy desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie. Pre viac informácií ohľadom dodržiavania princípov 3D navštívte web alebo kontaktujte ÚSVRK.

ARS 2013 - Atlas rómskych komunít 2013

ARK 2019 - Atlas rómskych komunít 2019 alebo neskoršie aktualizácie (najbližšia plánovaná v roku 2024)

EÚ - Európska únia

EŠIF - Európskych štrukturálnych a investičných fondov

MOaPS - Miestne občianske a preventívne služby

MŠVVaŠ - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

MRK - Marginalizované rómske komunity

MŠ - Materská škola

MVO - Mimovládne organizácie

MZ - Ministerstvo zdravotníctva

NP POP3 - Národný projekt Podpora pomáhajúcich profesií 3

NP PVP - Národný projekt podpora vysporiadania právnych vzťahov k pozemkom v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít

PRO/PHRSR - Program rozvoja obce/Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja

P SK - Program Slovensko

POO - Plán obnovy a odolnosti SR

SODB - Sčítanie obyvateľov, domov a bytov

Stratégia 2030 Stratégia pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do roku 2030

RPO – Rozvojový plán obce

ÚPSVaR - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

ÚSVRK - Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

ZR - Zdravé regióny

ZŠ - Základná škola

SOŠ – stredná odborná škola

Zoznam použitej literatúry a zdroje

MDVRR (2015): Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

PHSR Košického samosprávneho kraja 20-2030

Program rozvoja obce Nižná Slaná na roky 2022 – 2030

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

SODB 2021 - Sčítanie obyvateľov, domov a bytov k 2021

Stratégia 2030 Stratégia pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do roku 2030

Quo vadis, Romale?" -analyticko-strategický dokument o rómskych komunitách na území PSK

Zdroje:

Internetové stránky:

<https://www.niznaslana.sk/>

<https://www.romovia.vlada.gov.sk/>

https://www.upsvr.gov.sk/vt.html?page_id=240936

<https://psk.sk/domov/samosprava/vyzvy-granty-a-dotacie/nove-programove-obdobie-2021-2027/phrsr-psk-2021-2030/>

Príloha č. 1 Akčný plan obce Nižná Slaná 2024 - 2030

Prioritná oblasť:	Stanovená potreba, problém, ktorý bol identifikovaný na FS a KF	Stanovenie krátkodobého cieľa	Stanovenie dlhodobého cieľa	Konkrétne aktivity, ktorými cieľ chceme dosiahnuť, aby sa zmenila východisková situácia	Ľudské zdroje NPRT I. ZR/dobrovoľníci/ZŠ/MŠ/podnikatelia/	finančné zdroje €	Priebežne Krátkodobé ciele 2x za mesiac Dlh. ciele 1x za 6 mesiacov hodnotenie
<u>Vzdelávanie a protirómsky rasizmus</u>	Záškoláctvo	Motivovať deti a mládež k návšteve centra RT	Znížiť záškoláctvo o 25% do konca realizácie NP RT I.	-Návšteva v rodinnom prostredí, ktoré deti majú veľa vymeškaných hodín.	SP	20€	2x týždenne
				Doučovanie z predmetov ako cudzích jazyk, slovenský jazyk a iné.	RPM/ Asistentka RT	30 €	4x týždenne, každú stredu krúžok AJ
				-Rozhovor s rodinami ohľadom záškoláctva	RPM/SP	0 €	8 x mesačne
				- Rozhovor s pedagogickými zamestnancami zo školských zariadení.	SP/RPP	0€	4 x mesačne
				-príprava na vyučovanie v CRT	RPM/Asistentka RT	0€	4x týždenne
	Neukončene stredoškolské vzdelanie	Udržať sa na stredných školách	Ukončiť stredoškolské vzdelanie o 30% do konca realizácie NP RT I.	-Motivačným rozhovorom pre lepšie uplatnenie na trhu práce.	RPPP/RPM	0 €	1x za 3 mesiace
				-Skupinové aktivity- príprava na budúce povolania	RPPP/PPM	30 €	1x za 2 mesiace

				- Aktivita zameraná na zvýšenie vzdelania formou rozhovoru, besied v CRT.		0 €	2x do roka
				- Spolupracovať so strednými školami, poskytovať klientom informácie o možnosti doplniť si štúdium formou externej (večernej) formy štúdia.	RPP/RPPP/RPM	200 €	2x do roka
Výskyt sociálne patologických javov	Spolupracovať s rodinou a mládežou	Pravidelné individuálne stretnutia s rodinami		-spoločný výlet do prírody- opekača	CRT	150 €	2x do roka
				-aktivita deň rodiny spoločné trávenie	CRT	30 €	3x do roka
				- aktivita varenie o najlepšie guľáš, marikľa (spájanie obyvateľov obce)	CRT	150 €	2 x do roka
				-aktivita- medzinárodný deň Rómov	Všetci obyvatelia obce/Obec /CRT	500€	1x do roka
				-aktivita deň deti	CRT	400 €	1 x do roka
				- aktivita deň matiek/otcov	Nenementorka	200 €	1 x do roka
				-aktivita- mami klub	Nenementorka/ Nene	50 €	1x do mesiaca
				aktivita- zober loptu nie drogy	CRT/ZŠ	50 €	1 x do roka
Parazitárne ochorenia	Spolupracovať s RÚVZ, pediatriami a ZŠ s MŠ.	Realizovať prevenciu proti parazitárnym ochoreniam		-rozhovor s rodinami, s pedagogickými zamestnancami, pediatriami.	Nenementorka/SP	0€	Priebežne
				-aktivity zamerané na starostlivosť o človeka za účasti pracovníčok RÚVZ ,	RPP	0€	Priebežne

Financovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

				-aktivity v záujme zdravia- napr. športove hry	CRT/MŠ/ZŠ	50€	priebežne
				-aktivita deň zdravia, (zdravý životný štýl)	RPM/Nene	30 €	1 x ročne
<u>Zamestnanosť a protirómsky rasizmus</u>	Nezamestnanosť	Motivovať dospelých a nezamestnaných, aby navštívili centrum RT.	Znížiť nezamestnanosť v obci o 10% do konca realizácie projektu NP RT I.	- Rozhovor s klientmi v ich rodinnom prostredí za účelom rôznych aktivít na rozvoj ich pracovných zručností	RPPP /SP	0€	2x v mesiaci
				-Aktivita-nadviazať spoluprácu s ÚPSVaR	RPP	0€	1 x mesačne
				-Aktivita-oboznamenie klientov o voľných pracovných miestach z UPSVaR a personalných agentúr, (tlačenu formou na nástenke v CRT a na úradnej tabuli v obci,	RPPP	20€	Priebežne
				-Aktivita- poskytovanie informácií o voľných pracovných miestach zo strany zamestnávateľov	RPPP	0€	4x v mesiaci
				-Aktivita- počítačová gramotnosť(ako správne vytvoriť životopis, žiadosť do zamestnania, motivačný list)	RPPP	20€	Priebežne
				-Aktivita- príprava na pracovný pohovor (ako zvládnuť pohovor)	RPPP	0€	Priebežne
				Aktivita-krúžok šitia a príprava na uplatnenie sa na trhu práce	RPPP	50€	Krúžok každý štvrtok
				Aktivita- finančná gramotnosť	RPP/ o. z. Cesta k slušnému životu	60 €	Priebežne

Národný projekt Rozvojové tímy I, kód ITMS: 401406DNC5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) v rámci Programu Slovensko 2021-2027

<https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/sk>

	Nezamestnanosť	Motivovať dospelých a nezamestnaných, aby navštívili centrum RT	Znížiť nezamestnanosť v obci o 10% do konca realizácie projektu NP RT I.	-Motivovať občanov pomocou rozhovoru k daňovým a komunálnym poplatkom voči obci	RPB/ SP	0€	Priebežne
				Aktivita-ako zlepšiť svoju finančnú gramotnosť (pevné výdavky)	CT/RPP	0 €	3 x ročne
				Aktivita- finančná gramotnosť hravou formou u detí a mládeže (hra na obchod, finančné pojmy)	RPPP/RPM/Nene	0€	4x ročne
				-Osvety ohľadom triedenia odpadu s dopadom na životné prostredie -Motivácia detí ako správne triediť odpad.	RPP/CT	20 €	Priebežne
<u>Bývanie a profirómsky rasizmus</u>	Zlá platová disciplína vznik nedoplatkov	Nastaviť splátkový kalendár	Zlepšiť platovú disciplínu a znížiť dlhy o 50 %	Aktivita – zveľaďovanie našej obce – sadenie kvetov	RPB/asistentka RT	150 €	1 x v roku
				-Aktivita triedenie hrou	Nenemen-torka/MŠ/RPM/ZŠ	0 €	4 x ročne
				-Aktivita Deň Zeme	CRT/Obec	80 €	1 x ročne (22.4)

Financovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

	Nízka uvedome- losť ohľadom se- parácie a recyklá- cie odpadu	Motivovať, obyvate- ľov pomoci osvetu a vzdelávacích aktivít	Separovať od- pad o 30 %	-Aktivita Deň životného prostredia	RPB	80 €	1 x ročne (5.6)
				-Aktivity zamerané na recykláciu odpadu	RPB/Asistentka RT	50 € 30€	1x ročne Priebežne

Národný projekt Rozvojové tímy I, kód ITMS: 401406DNC5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) v rámci Programu Slovensko 2021-2027

<https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/sk>

Financovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Príloha č.2 Spracovatelia Rozvojového plánu obce Nižná Slaná 2024 – 2030

Spracovatelia rozvojového plánu obce Nižná Slaná		
p. č.	titul, meno a priezvisko, titul	Úloha, pozícia pri spracovaní dokumentu
1.	Všetci členovia RT	spracovateľ mapovania
2.	Mgr. Tomáš Ladňák	spracovateľ projektového portfólia
3.	Mgr. Renáta Geldová	spracovateľ a ostatných častí dokumentu

Národný projekt Rozvojové tímy I, kód ITMS: 401406DNC5

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) v rámci Programu Slovensko 2021-2027
<https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/sk>